

ТИЖНЕВИК-REVUE HEBDOMADAIRE: TRIIDENT UKRAINIENNE

Число 12 (612) Рік вид. XIV. 20 березня 1938 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr,

Париж, неділя, 20 березня 1938 року

Прилучення Австрії до Германії — подія великої історичної ваги. Не можна сьогодні урахувати ані передбачати навіть всіх наслідків її. Безперечно проте, що вони аж надто поважні, глибоко захоплюють ріжноманітні царини життя й виходять далеко по-за межі Середньої Європи, сучасної Європи взагалі, набуваючи значіння світового. Цей повний тріумф, як пише «Times», націс-нал-соціалізму, а разом з тим і величезний особистий успіх Адольфа Гітлера витворив новий уклад сил, повернув, як зазначає «Nazionalzeitung», Німеччину у найсильнішу націю Центральної Європи, перехиливши взагалі на її користь політичну рівновагу. Разом з австрійською спадщиною одкриваються нові обрії для німецької політики на сході.

Раптовний зворот, що відбувся в-ночі 11 березня, представ-ляється в різних аспектах.

З погляду історичного — Австрія, що її лише Садова виклю-чила з німецької спільноти, до якої вона завжди належала й на чолі якої віками стояла, по семидесятилітній перерві знову до неї повертається. Один з епізодів, що правда вельми значних, з історії німецької нації, яка не з того почалася і не на тому кін-чається.

Під який тип злучення держав підвести цей факт? Який тво-рить він собою прецедент надалі в науці? Не нам тим клопотати-ся: нехай сушать собі мозки теоретики й історики міжнародньо-го права.

Методи, які при тому вжито, що їх в останньому виступі перед Палатою Громад суворо осудив Чемберлен, трактати й протоколи, їх несталість і порушення, непевність гарантій, ілюзорність колективної безпеки, дальші перспективи, нові взаємовідносини — тим мають морочити собі голову великі держави, вболіваючи над власними помилками й гріхами, мають тим журитися старі й нові, більші й менші сусіди теперішньої Німеччини. Нас те не обходить.

З погляду національного зміни, що блискавицею вразили світ, — річ цілком нормальна, справа чисто внутрішня німецька: це один із етапів в довгому і складному процесі об'єднання німецької нації, що як і кожна инша нація, жива й здорова, має ідеал — зібрати до купи під одним дахом усіх своїх синів, новий етап в процесі ще не закінченому.

Ми підходимо до цих подій, — а инакше ми й не можемо підходити, — з погляду виключно українських інтересів, що їх безпосереднє кардинальні зміни, які сталися допіру в Середній Європі, не зачіпають. Та сфера впливу тих подій, що її окреслить час, охоплює не лише сусідні держави; вона виходить, як ми зазначили спочатку, далеко по-за їх межі, по-за межі Європи навіть, і тому само собою не може так чи инакше не відбитися й на становищі на Сході, де красугольним камінем нової будови порядку і миру єсть Україна.

З подій тих мусимо взяти ми собі й добре зятати велику науку: лише сила власна, сила моральна й матеріальна, в першу чергу — могутня збройна сила нації, свідомої своєї мети і об'єднаної одним ідеалом, дозволяє їй досягти свого самостійного існування й забезпечити на певно його.

Вкупі з тим не можемо не висловити найгарячішого побажання, щоб як найшвидче залагодилися ті непорозуміння й ускладнення в міжнародніх відносинах, які виникли у зв'язку з прилученням Австрії до Германії, щоб те почуття небезпеки й непевности, що йому дав вислів у своїй промові британський прем'єр, без сліду зникло й поступилося місцем взаємному погодженню й найтіснішій міжнародній кооперації. Того порозуміння між державами Європи, тієї спільности їх чинности для оборони

ладу й спокою світу вимагають їх власні життєві інтереси, що їм, як і нашим, однаково загрожувє червона Москва.

Хочемо вірити, що епохальна подія березнева в результаті своєму зміцнить сили порядку і стане новим кроком до кінечної ліквідації совітської потвори й московського імперіялізму, а разом з тим прискорить і час визволення України та відновлення її самостійности.

КВІТКА НА УРНУ ІВАНА МІРНОГО

(Уривок спогадів з нагоди перших роковин з дня його смерті
17.III 1937 р.)

За нормальних життєвих обставин людина живе сучасністю, що охоплює собою інтереси й потреби поточної доби та закладає підвалини для доби прийдешньої, будує фундамент для далекої майбутности. За умовин нашого емігрантського існування все те виглядає инакше. Наша майбутність не має якихось означених, реальних обрисів, вона тимчасом — лише царство неясних мрій, що на їхньому тлі годі закреслювати якийсь означений образ свого особистого життя й особистого щастя. Тому то з такою охотою лине думка наша до минулого, остільки — в повну протилежність майбутньому — ясного, виразного, вповні скристалізованого, того незабутнього минулого, що становить сумну, инколи впрост трагічну, але славу сторінку життя нашого народу, а через те й нашого власного. Не скигління, не поспання голови попілом, не «панахидний» настрій (як де-хто має тенденцію трактувати ці наші нахили) скеровує наш зір до тієї недавньої минувшини, не скорботи й почуття безсилости, духового й фізичного банкрутства направляє нашу увагу до тих фактів, подій та осіб, що вже відійшли на сторінки історії, а почуття радості з гордо щі в за них, почуття підставного, заслуженого пієтету з му до чину людей, що були учасниками, а инколи й творцями та керманичами тих подій. Висвітлювати цей чин, нагадувати про нього сучасникам і зберігати про нього пам'ять для наших наступників — це не значить «правити панахиди», це значить лише консервувати для історії духові надбання нашої недавньої минувшини. Лише так, саме під цим, і ніяким иншим, оглядом маємо підходити до будь-якої посмертної згадки про наших товаришів по життєвій путі, які з тієї путі відійшли до вічности, але полишили нам тепло своєї душі, невмирущі пориви свого творчого чину. Колись услід за ними відійдемо до тривалого відпочинку й ми; забудуться наші обличчя, наші імена, але не забудеться

й надовго збережеться в пам'яті прийдешніх поколінь одно: наш порив, горіння наших душ, наш спонтанно-стихийний, а тому й величній національний зрив. Кожен із нас — це дрібна піщинка того великого зриву, того стихійного процесу в глибинах народнього інтелекту. Але з цих малих, непомітних піщинок майбутність виформує ту цеглу, що стане за матеріал при здвигненні величавої будівлі відродженої України. Тому-то кожна така піщинка — хай найменша, найскромніша — має свою означену, реальну цінність, як той підклад, без якого не можна виготовити цегли, а тим самим і вибудувати цілої будівлі.

Наступні короткі рядки хочу присвятити теплій згадці про одну з тих піщинок, з яких було сформовано перші цеглини відродженої української державности — про скромну й так милу постать Івана Мірного.

Початок 1918 року. В будинку готелю «Савой» (Хрещатик, ч. 38), зареєстрованім українською владою для приміщення в ньому де-кількох державних секретаріатів — пізніших міністерств (фінансів, справ російських, польських та жидівських і державної канцелярії), кипить жвава праця. Багато нервової біганини, багато суєти. Почасти мабуть тому, що урядовий механізм ще далеко не налагоджений, що більшість службовців, яких довелося набрати впрост таки «з вулиці», не мають ще жадного фахового досвіду, жадної канцелярійної вправи, брак яких вони компенсують лише молодечим запалом, що встає з палкого, щирого патріотизму. Значна частина урядовців — зелена чи півзелена молодь, на тлі якої особливо рельєфно зарисовуються нечисленні постаті опромінених урядницькою благодатю старих фахманів. Більшість із них відчувала свою кастову упривилейованість і з чуттям самовпевнености заслуженого бюрократа погордливо розмовляла з тією «молодшою братією», увесь урядницький капітал якої полягав здебільшого в знанні української мови та щирім бажанні робити щось корисне для своєї батьківщини.

Приходиш бувало не раз до такого добродія (якогось там директора чи віце-директора департаменту, начальника відділу, а то й старшого діловода) в тій чи иншій урядовій справі й далеко не завжди зустрінеш уважливе та привітливое прийняття — хоч і промовляєш до нього іменем директора загальної канцелярії міністерства фінансів, а то й самого міністра (при особі якого я служив тоді, як вартовий урядовець). Иноді та сухість у поводженні цих новоспечених українських бюрократичних «зубрів», їхня надмірна пиха та самовпевненість не лише вражала, але й ображала; бо від цих самозакоханих добродіїв інколи впрост таки не можна було добитися толку. Через те не без певного хвилювання переступив я одного дня поріг кабінету генерального писаря (такий титул мав тоді шеф державної канцелярії), обов'язки якого в той час виконував Іван Мірний. Струнко витягнувшись перед високою особою, — зовсім по військовому (я, доречі, носив ще старшинську уніформу), — відрапортував я доручення, з яким

мене прислано. У відповідь на цей мій сухий рапорт, на приємному обличчі генерального писаря з'явилася лагідна усмішка, він протягнув мені руку й запросив сісти. В поведженні цієї особи—ділово-солідному, але при тім і сердечно-теплому—виявляв себе тип людини, так відмінний від тогочасного складу нашого урядового апарату. В протилежність до характерного для тодішньої революційної доби перегананого й утрированого зовнішнього «демократизму», в стилі розмови й манері поведження цієї людини виявляв себе якийсь природній аристократизм, якась органічна, стихійна шляхетність. І справді, при кожній новій зустрічі з генеральним писарем я все більше переконувався, що його уважливе та лагідно-прихильне поведження зі мною, молодим урядовцем, що тоді допіру лише починав свою службову кар'єру, що це тепле поведження було не позою, не виявом формальної чемности, а тією радіацією, яку випромінювала із себе сильна й благородна душа...

Віз історії покотився своїм шляхом. Засвистіли вітри, загудили бурі... Розгойдали вони життєве море й пінні хвилі його розкидали нас, усіх тих, що творили казку національного відродження, по далеких світах. І ось, по шостилітній перерві, життя знову звело мене з Іваном Мірним. Лише тепер зустрінулися ми на іншому полі, в іншій життєвій атмосфері, з'єднали нас інші життєві інтереси та завдання. Доля судила мені ближче зійтись і заприятелювати з небіжчиком на ґрунті громадської співпраці. Тут пізнав я до кінця його мило, лагідну, а при тім і темпераментну, екстазну вдачу. Іван Мірний не належав до так поширеного в нас типу людей, про яких мовою Св. Письма можна сказати, що вони «не ані теплі, ані холодні». Ні, небіжчик до кінця своїх днів горів незгасним внутрішнім вогнем, випромінював той святий вогонь назовні і теплом його зігрівав усіх тих, хто приходив до духового з ним контакту. Неослабний інтерес до всіх проявів національного життя, глибину почуття своєї динамічної вдачі, гостроту думки та жвавість чину Іван Мірний щасливо в собі з'єднував із незвичайною тактовністю, з природньою культурністю, з органічним джентельменством. Це забезпечувало йому пошану та прихильність не лише у близькій колі приятелів та однодумців, але і в широких колах нашого еміграційного загалу. Йому симпатизували навіть і ті, з ким він на громадсько-політичному полі вів, з властивим йому ентузіазмом, завзятий, неуступний бій. Бо чистота серця людського, глибина широкого почування вмів промовляти навіть і до ворогів.

Людина великої працездатности, Мірний умів поринати з головою в усяку працю, що притягала його інтерес. Це зроджувало в ньому почуття стихійної любови до тієї праці, а через те й до життя взагалі. Тому то так яким полум'ям палав у його душі цей вогник життя, так завзято боровся з птьмою небуття, що обгортала з усіх боків його істоту. І вже в останні хвилини свого земного існування, коли люта смерть, на очах улюбленої

дружини й близьких приятелів покійного, стискувала його в свої холодні обійми, тепле серце небіжчика тріпотіло в незгасних мріях про щастя рідного краю, а уста... настирливо шепотіли запитання про те, що робиться в Україні та взагалі в широкому світі. Яка мука була для цілого оточення цієї людини, що однією ногою переступила вже поріг вічності, відповідати на її запитання, задовольняти небіжчикову зацікавленість, переповідаючи йому зміст останніх подій громадського й політичного життя. Історія переказує нам приклад мужнього героїзму, коли смертельно-поранений вояк в останніх словах своїх виявляв турботу про схоронення бойового прапору. І Іван Мірний в останніх передсмертних думках своїх линує до того нашого славного бойового прапору, на жовто-блакитному тлі якого було написано найближче й найдорожче для нього гасло: «Незалежна Держава Українська». Не вистачило дорогому небіжчикові фізичних сил донести цей укоханий посвятний прапор до столиці вільної Землі Української — золотоверхого Києва. Але ті, що залишилися в живих і принесуть ці найвищі наші святощі національні до брам святої Софії, у молитвах своїх за всіх, хто поліг за волю й кращу долю рідної батьківщини, тепло згадають і скромне ім'я палкого українського патріота та непохитного борця за ідеал народній — Івана Мірного.

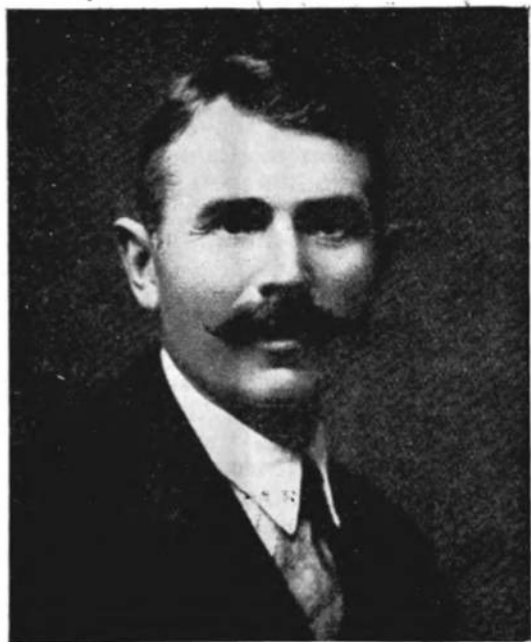
Борис Ліснянський

ПАМ'ЯТІ КОМАНДИРА 1-ої СТІЛЕЦЬКОЇ ЗАПОРІЗЬКОЇ ДИВІЗІЇ ГЕНЕРАЛ-ХОРУНЖОГО ГАВРИЛА БАЗИЛЬСЬКОГО

17 жовтня 1937 р., після тяжкої хвороби, помер в міському шпиталі м. Каліша командир 1-ої Стрілецької Запорозької дивізії генерал-хорунжий Гаврило Базильський.

Смерть бл. п. ген.-хор. Базильського була несподіванкою для Запорозжців та для цілої Каліської колонії, бо якось раптово це сталося. Ходили чутки про хворобу бл. п. ген. Базильського, бо якось раптово це сталося, але ніхто не припускав, що стан його здоров'я так грізний і що треба сподіватися скоршої розв'язки.

Сталося. Невблаганна смерть вириває з наших лав борців за кращу долю народу українського. Осиротіли Запорозжці, бо втратили свого командира. Втратили не тільки командира, але й батька. Як рідний батько, турбувався бл. п. ген. Базильський про долю Запорозжців. Було його мрією бачити Запорозжців зорганізованою родиною. І з цією мрією відійшов назавжди в сиру землю. Відійшов назавжди, але останнім бажанням його було,

Ген.-хор. Гаврило Базильський

† 17 жовтня 1937

щоб родина Запорозжів жила у згоді та єдності, так потрібний ще для боротьби з ворогом. Це останнє бажання, останню волю свого командира Запорозжці виконають. Не дивлячись на тяжку втрату, Запорозжці чесно будуть виконувати свій вояцький обов'язок у боротьбі за українську національно-державну справу, як чесно виконував свій обов'язок їх покійний командир.

* * *

Похорон бл. п. ген.-хор. Базильського відбувся 20 жовтня мин. р. на православному кладовищі м. Каліша. Вся Каліська українська колонія зібралася віддати останню пошану генералові, якого так всі знали й любили. Прибули на похорон те-ж міністр військових справ ген.-хор. В. Сальський та представник від Головної Управи Українського Центрального Комітету у Варшаві ген.-хор. Загородський.

Польське військо було репрезентовано почесною сотнею та представництвом від гарнізону м. Каліша.

Жалібну Службу Божу відправляли настоятель Св.-Покровської церкви в Українській Станиці архимандрит Борис Якубовський та архимандрит Герман Карякин. Чудово співав станичний мішаний хор. Жалібні служби Божі відправлялися три дні — 18, 19 і 20 жовтня.

Після закінчення служби Божої, труну з церкви винесли міністр військових справ ген. Сальський, п. п. генерали та близькі співробітники покійного.

Жалібний похід на чолі з почесною сотнею польського війська та військовою оркестрою рушив із Станиці до м. Каліша. Похід цей був величний. За почесною сотнею несли вінки. Вінки були від : дружини покійного, Пана Головного Отамана, міністра військових справ, Запорозжів, п. п. генералів, Головної Управи Українського Центрального Комітету, Української Станиці, Товариства вояків, жіноцтва, школи імені С. Петлюри в Станиці та інші.

Далі несли бойовий стяг Запорозької дивізії та прапори Спілки Інвалідів і Товариства Вояків.

За катафалком йшли дружина покійного, офіційні представники та сила членів Каліської української колонії.

Порядок походу утримувала спеціальна комісія в складі полковника Литвиненка, підполк. Скрипки, підполк. Рогальського та сотн. Мар'єшенка. Ця-ж комісія займалася урядженням похорону.

На кладовищі , після віддання останніх військових почесей польським військом, над могилою промовляли: міністр військових справ ген. Сальський в імені Пана Головного Отамана та в імені Уряду УНР, ген. Загородський в імені Головної Управи Українського Центрального Комітету, ген. Брошевич в імені п. п. генералів та полк. Литвиненко від родини Запорозжів.

Промова міністра військових справ ген. Сальського була такого змісту:

«Дорогий генерале, незабутній бойовий товаришу! Стоїмо на місці твого вічного спочинку, стоїмо у самого краю твоєї життєвої дороги. І тут, перед маєстатом смерті, згадаємо те найліпше, те найістотніше, що вирізняло твою духову постать та складало головний зміст твого життя. Був вояком Армії Української Народньої Республіки. Прийшов до свого рідного національного війська вже дозрілим, в розквіті своїх духових сил і з величезним бойовим досвідом. Прийшов, коли наше молоде військо починало організовуватися до змагань з переважаючим численно ворогом — Москвою — за волю України. Взяв ти найдіяльнішу участь у цих змаганнях, весь час перебуваючи на фронті, весь час командуєчи більшими відділами. Твердим і непохитним ти був у найтяжчих обставинах нашої визвольної боротьби та в найкритичніші хвилини бою; ніколи не покидала тебе мужність і відвага. У виконанні поставлених тобі завдань ніколи не зважав ти на перешкоди, для поборення яких виявив не малий воєнний хист. Залишив по собі бездоганну бойову славу — чесно виконав свій всяцький обов'язок у боротьбі за українську національно-державну справу. Своєю бойовою працею спричинився не до однієї славної сторінки історії наших виз-

вольних змагань. Не судила тобі доля зкористати з наслідків своєї бойової праці. Скористають з них наступники. Що-ж... в цьому полягає найістотніший сенс взагалі людського життя і ти своє життя виповнив ним. Не знаю вищої нагороди для воюючого, як признание сумлінно виконаного ним свого воюючого обов'язку. І це признание в імені Пана Головного Отамана та нашого Уряду тобі тут складаю.

Прощаю тебе навіки в імені цілого нашого вояцтва. на всьому світі розсіяного, але організаційно й духово об'єднаного. Наше вояцтво боляче відчує твій передчасний відхід і завжди пам'ятатиме про тебе. Здобута тобою бойова слава не загине, а буде складовою частиною нашої невмирущої воєнної традиції й нашої слави. Хай ця, хоч гостинна, але чужа земля буде тобі пухом! Вірю, що прийде час, коли вдячна вільна Україна притулить тебе, вірного сина, в своєму материнському лоні. Прощай. незабутній товаришу. Вічна тобі слава і пам'ять!»

До пізньої години залишалися Запорозьці на кладовищі. Засмучені, поволі розходилися вони з місця вічного спочинку свого командира.

* * *

Генерал-хорунжий Гаврило Макарович Базильський народився 25 березня 1880 р. в с. Соколівці Уманського повіту на Київщині.

В російській армії закінчив службу полковником на посаді командира 258 пішого Кишинівського полку.

В Українській Армії розпочав службу в червні місяці 1917 р., коли на румунському фронті українизував 258 піший Кишинівський полк і виконував розпорядження української влади.

В листопаді місяці 1918 р. був призначений командиром 2-ої пішої дивізії.

В травні місяці 1919 р. був призначений командиром 8-ої пішої Запорозької дивізії, що належала до складу Запорозької групи.

В травні місяці 1920 р. стояв на чолі запасових військ УНР, що складалися із 7 запасових бригад.

В жовтні місяці 1920 р. був призначений командиром 1-ої Стрілецької Запорозької дивізії.

В складі згаданих частин бл. п. ген.-хор. Базильський брав активну участь у боях з большевиками. Не одну перемогу мав він над ворогом.

20 листопаду 1920 р., в неперестанних боях з переважаючими силами московських большевиків, Запорозька дивізія під командуванням бл. п. ген.-хор. Базильського, разом з Армією УНР відійшла на польську територію, де й була інтернована в таборі Пікуличі коло Перемишля.

В ранзі генерал-хорунжого Армії УНР має старшинство від 5 жовтня 1920 р.

Запорозжці мусять подбати, щоб могила їхнього командира була в належному порядку. Мусять подбати, щоб на могилі було поставлено відповідний пам'ятник.

Кожен Запорожець мусить дати на цю діль свою складку і цим спричинитися до вшанування пам'яті свого Батька-Командира.

С. Скрипка

« НЕ Б У Д Е Н Н И Й Т А Л А Н Т »

«Правда» від 27. II с. р. подає рецензію своїх київських дописувачів Д. Заславського та Т. Лільченка на «книжечку віршів Марії Миронець — «Цвіте жінка, як калина». Державне літературне видавництво. Київ 1938 р.»

З рецензії довідуємось, що ця українська літературна новина 1938 р. є «першою книжечкою віршів М. Миронець, хоч їй вже 43 роки і пише вона давно, бо свої пісні-вірші складає ще з 1935 року. Вона колгоспниця з села Велика Димерка під Києвом... Почерк у М. Миронець гірший за її вірші..., бо тільки один рік в дитинстві вона вчилася у школі».

Згадуючи про поетичні образи і уподобання Марії Миронець, рецензія «Правди» підкреслює її замилювання до квітів, особливо до барвінку, жоржини, але найбільше до калини.

«З розквітом калини М. Миронець порівнює і розквіт України:

Ти червона калина,
Твій пахучий білий цвіт;
Розцвітає Україна
Дев'ятьнадцять славних літ».

По «великим жовтні», очевидно.

«В образі цвітучої калини встає перед М. Миронець і високий сталінський врожай». Калина похилилась і тоді, коли вмер Ленін. Про колгоспне життя М. Миронець віршує:

«Краю рідний, краю милий, краю мій веселий,
В Тебе люди всі щасливі у містах і селах».

Як видно з цих рядків, М. Миронець в мистецькій інтерпретації совітської дійсності притримується «соціалістичного реалізму», себ-то «генеральної лінії».

«Все нове в житті колгоспного села, в житті української селянки, в житті самої письменниці М. Миронець пов'язує з ім'ям т. Сталіна. У вірші «Двадцять грудня» вона пише:

Коли б можна роздобути
Орлині крила,
Я б до Москви у Сталінський
Район полетіла.
Біля вождя дорогого
Я б найближче сіла,
З його ім'ям бюлетень свій
В скриньку опустила».

Витяг з цього, певне, одного з останніх віршів — найдовший, бо має свідчити про найвищий щабель «творчого зростання» М. Миронець. Рецензенти згадують ще й іншу, досить різнобічну тематику віршованої творчості М. Миронець, в якій вона відгукується на всі московські зарядження на Україні, та запевняють, що «без сумніву М. Миронець посідає небуденний талант, який так би й загинув, як би не... чудовий розцвіт колгоспного села». Коротше — як би Москва не окупувала України.

На підставі тільки повищих віршованих рядків побутово-заможне-щасливого та конституційно-виборчого патосу М. Миронець ризиковано було б твердити, що вона — це дійсний талант самородок, з якого може б що й вийшло путнього для української народньої поезії, як би не ця примусова, спеціальна большевицько-московська тематика. Але тяжко за це винуватити колгоспницю М. Миронець, коли справжні і високої міри літературні та поетичні таланти українські самі мусіли або стрілятися (Хвильовий), або «поцілувати пантофлю папи» (московського) і після цього живцем умірати для української поезії (Тичина, Рильський).

Читальник

СИМОН ПЕТЛЮРА *)

(матеріали для бібліографічного показника)

(Продовження)

539. Комітет для вшанування пам'яті С. Петлюри.

«Українське Життя», 1926, ч. 1, с. 4; ч. 2, с. 4; ч. 4, с. 4; ч. 5, с. 4; ч. 8, с. 4; ч. 9, с. 4; ч. 10, с. 4; ч. 12, с. 4; ч. 1 <13>, с. 4.

*) Див. «Тризуб» ч.ч. 21-22 (571-72) з 30.V м.р., 23-24 (573-74) з 13. VI м.р., 26 (576) з 4. VII м.р., 32-33 (582-83) з 22. VIII м.р., 35 (585) з 12. IX м.р., 40-41 (590-91) з 17.X м.р., 43 (593) з 7.XI м.р., 45 (595) з 21.XI м.р., 46 (596) з 28. XI м.р., 11 (611) з 13. III с.р.

540. К о м у н і к а т О р г а н і з а ц і й н о г о К о м і т е т у
У к р а ї н с ь к и х С о ц і я л і с т і в Р е в о л ю -
ц і о н е р і в з а к о р д о н о м .
«Тризуб», 1926, ч. 42, с. 30.
541. К о м у н і к а т К о м і т е т у в ш а н у в а н н я п а -
м ' я т и Г о л о в и Д и р е к т о р і ї У к р а ї н -
с ь к о ї Н а р о д н ь о ї Р е с п у б л і к и , Г о -
л о в н о г о О т а м а н а в і й с ь к У к р а ї н -
с ь к и х С и м о н а П е т л ю р и .
«Тризуб», 1926, ч. 34, сс.: 4-6, ч. 35-36, сс.: 38-39.
542. К о м у н і к а т К о м і т е т у д л я в ш а н у в а н -
н я п а м ' я т и С и м о н а П е т л ю р и у
Ф р а н ц і ї .
«Тризуб», 1926, ч. 37-38, сс.: 22-23.
543. К о м у н і к а т К - т у д л я в ш а н у в а н н я
п а м ' я т и С . П е т л ю р и у Ф р а н ц і ї д о
в і р н и х с и н і в — п а т р і о т і в у к р а ї н -
с ь к о г о н а р о д у в А м е р и ц і й К а н а -
д і .
«Канад. Фарм.», 1926, ч. 28.
544. К о м у н і к а т К о м і т е т у в ш а н у в а н н я п а -
м ' я т и Г о л о в и Д и р е к т о р і ї У к р а ї н -
с ь к о ї Н а р о д н ь о ї Р е с п у б л і к и і Г о -
л о в н о г о О т а м а н а В і й с ь к У к р а ї н -
с ь к и х С и м о н а П е т л ю р и .
«Дзвін», 1926, ч. 194, с. 3.
545. К о р о т к и й к а с о в и й з в і т С к а р б н и к а М і ж о р -
г а н і з а ц і й н о г о К о м і т е т у в ш а н у в а н н я т а о б о р о н и п а м ' я -
т и С . В . П е т л ю р и ... (П р а г а) . Г р о ш о в и й з в і т к о м і т е т у ...
(П о д е б р а д и) .
«Тризуб», 1927, ч. 26-27, сс.: 46-47.
546. Л и с т П а н а Г о л о в и Д и р е к т о р і ї д о В .
П р о к о п о в и ч а .
«Тризуб», 1927, ч. 42, с. 3. «Табір», 1927, ч. 5, сс.: 6-8.
547. Н а к а з Г о л о в н о ї К о м а н д и В і й с ь к а
і Ф л о т и У Н Р Н о 3 . 2 5 т р а в н я 1931.
«Тризуб», 1931, ч. 20-21, с. 6-7.
548. О д У р я д у У к р а ї н с ь к о ї Н а р о д н ь о ї
Р е с п у б л і к и
«Тризуб», 1931, ч. 20-21, с. 5.
549. П о с т а н о в а у к р а ї н с ь к и х о р г а н і з а ц і й
і г р о м а д я н м . В а р ш а в и , о б ' є д н а н и х
д л я в ш а н у в а н н я п а м ' я т и Г о л о в и
Д и р е к т о р і ї , Г о л о в н о г о О т а м а н а
В і й с ь к У к р а ї н с ь к о ї Н а р о д н ь о ї
Р е с п у б л і к и С и м о н а П е т л ю р и .
«Тризуб», 1926, ч. 37-38, с. 20.
550. П р о т е с т .
«Тризуб», 1927, ч. 29, сс.: 3-7.

551. П р о т е с т .
«Українська Нива», 1927, ч. 32 <37>, ч. 63 <68>.
552. П р о т е с т . Резолюції Укр. Центр. Комітету в Польщі з приводу винесення судом присяжних у Парижі виправдуючого Шварцбарта вироку, ухвалена 5 листопада 1927 року.
«Українська Нива», 1927, ч. 5, сс.: 8-9.
553. Р е з о л ю ц і ї і п р о т е с т и .
«Вісти УЦК-ту в Польщі», 1927, ч. 14-17, сс.: 48-74.
554. Р е з о л ю ц і я одноголосно ухвалена на Жалібній Академії 29 травня 1926. року в Празі при участі представників 103 укр. організацій і українського громадянства, всього в кількості 2000 осіб.
«Тризуб», 1926, ч. 34, с. 6., ч. 35-36, с. 40.
555. Р е з о л ю ц і я ; ухвалена представниками Українських Організацій 30-го травня 1926 року на жалібній Академії в Парижі.
«Тризуб», 1926, ч. 34, с. 4; ч. 35-36., с. 35.
556. С п и с о к о р г а н і з а ц і й української еміграції в ЧСР, що прийняли участь у вшануванні пам'яті національного героя мученика С. В. Петлюри.
«Тризуб», 1936, ч. 35-36, сс.: 41-43.
557. У х в а л а У Н Д О .
«Тризуб», 1926, ч. 35-36, с. 51.
558. У х в а л а Української Парламентської Репрезентації .
«Тризуб», 1926, ч. 39, с. 27.
559. Х р о н і к а . В Польщі. Зібрання Ради Т-ва ім. Симона Петлюри.
«Тризуб», 1926, ч. 4, с. 23.
560. Х р о н і к а . В Польщі. Міжорганізаційний Комітет по увіковіченню пам'яті Симона Петлюри.
«Тризуб», 1927, ч. 7, сс.: 27-28.
561. Х р о н і к а . У Польщі. Товариство ім. С. Петлюри.
«Тризуб», 1926, ч. 49, сс.: 22-23; ч. 58, сс.: 23.
562. Х р о н і к а . У Чехії Міжорганізаційний Комітет для вшанування і оборони пам'яті С. В. Петлюри в Празі.
«Тризуб», 1926, ч. 55, сс.: 30-31; ч. 57, сс.: 27.

IV. ПОЕЗИ ПРИСВЯЧЕНІ С. ПЕТЛЮРИ

563. Б у д и в і р а . І г о р . С и м о н П е т л ю р а .
«Український Голос», Вінніп., 1926, ч. 22, с. 1.
564. І в а х , О. В е ш н е в и й ц в і т н а к и т а й к у Б а т ь к а П е т л ю р и .
«Український Голос», Вінніп., 1926, ч. 22, с. 4.
565. К [о с а ч] , Ю. С. П е т л ю р і .
«Студ. Голос», Варшава, 1928, ч. 4, с. 2.
566. К о с т ь - К о с т е н к о , С т е п а н . Н а м о г и л у в о ж д я .
«Український Інвалід», ч. 9-10, сс.: 3-5.

567. Курдидик, Анатоль. Отаман Петлюра.
«Український Голос», Перемишль, 1930, ч. 1, с. 6.
568. Левченко, С. Слава, Отамане... <Слова на жалібну Академію>.
«Табір», ч. 8, с. 4.
569. Левицька, Наталія. На могилі.
«Український Інвалід», ч. 19-23, с. 3.
570. Маланюк, Євген. 26. V. 26.
«Студ. Голос». Варшава, 1926, ч. 4, с. 5.
571. Маланюк, Євген. Пам'яті Симона Петлюри.
«Студ. Вістник», 1926, ч. 7-8, с. 2.
572. Оверкович, Микола. Лицар честі <Світлій пам'яті С. В. Петлюри присвячується>.
«Гуртуймося», [ч. 1] 1929, с. [3].

V. ГОЛОСИ ЧУЖОЇ ПРЕСИ *)

а) НІМЕЦЬКОЇ

573. Arbeit für Petljura.
«Wiener Morgenzeitung», 18. VII. 1926, № 2658.
574. Ataman Petljura.
«Neue Freie Presse», 30. V. 1926, № 22164.
575. Das Archiv über Petljura.
«Wiener Morgenzeitung», 11. VII. 1926, № 2651.
576. Das Attentat auf Petljura.
«Wiener Morgenzeitung», 27. V. 1926, № 2606, 29. V. 1926, № 2608.
577. Das Attentat Schwarzbarts.
«Wiener Morgenzeitung», 13. VI. 1926, № 2623.
578. Der jüdische Rachemord an Petljura.
«Reichspost», 28. V. 1926, № 145.
579. Der Kosakenführer Petljura ermordet.
«Leipziger Neueste Nachrichten», 27. V. 1926, № 144.
580. Der Proceß Schwarzbart.
«Wiener Morgenzeitung», 29. VII. 1926, № 2669.
581. Die Judenpogrome in der Ukraine.
«Wiener Allgemeine Zeitung», 25. VI. 1926, № 14422.
582. Ein Mord.
«Neues Wiener Tagblatt», 29. V. 1926, № 146.
583. Ermordung Petljuras.
«Neue Freie Presse», 26. V. 1926, № 22160.
584. Frankreich untersucht die Petljura Pogrome.
«Wiener Morgenzeitung», 6. VI. 1926, № 2616.
585. Mudryj. Wassil. Der Pogrom vom Proskurov.
«Wiener Morgenzeitung», 27. VI. 1926, № 2637.

*) В цій рубриці подаємо лише деякі статті з чужинецьких газет з метою ознайомити з тим, як відгукнулися ці органи на вбивство С. Петлюри в 1926 р. Вичерпуючих відомостей не наводимо; самий запис рівно-ж скорочений, часто зроблений лише на основі відповідної літератури.

586. Petljura erschossen 66.000 jüdische Blutzeugen.
«Wiener Morgenzeitung», 26. V. 1926, № 2665.
587. Petljuras schuld.
«Wiener Morgenzeitung», 30. VII. 1926, № 2670.
588. Petljuras Schuld und Verantwortlichkeit.
«Wiener Morgenzeitung», VII. 1926, № 2644.
589. Russisches Attentat in Paris.
«Neue Leipziger Zeitung», 26. V. 1926, № 143.
590. Schwarzb Barth als Schriftsteller.
«Wiener Morgenzeitung», 25. VII. 1926, № 2665.

6) ФРАНЦУЗЬКОІ

591. Assassinat de général Petlioura.
«Journal des débats», 27. V. 1926, № 146.
592. Assassinat de M. Petlioura.
«Le temps», 27. V. 1926, № 23662.
593. L'assassinat de P hetman Petlioura.
«Le Journal», 3. VI. 1926, № 12282.
594. L'assassinat de l'hetman Petlioura.
«Le Figaro», 3. VI. 1926, № 154.
595. L'assassinat de l'ex-hetman Petlioura à Paris.
«Le Petit Journal», 27. V. 1926, № 23142.
596. L'assassinat de M. Petlioura.
«Le Figaro», 27. V. 1926, № 148.
597. L'assassinat de M. Simeon Petlioura.
«Le nouveau siècle», 27. V. 1926, № 147; 31. V. 1926, № 150; 2. VI. 1926, № 153.
598. L'assassin de Petlioura fait le récit de son crime.
«Le Petit Journal», 4. VI. 1926, № 23150.
599. L'ataman Petlioura ancien général des Cosaques de l'Ukraine.
«Le nouveau siècle», 26. V. 1926, № 146.
600. La veuve de Petlioura se porte partie civile.
«Le Quotidien», 9. VII. 1926, № 1274.
601. Le juge d'instruction interroge le meurtrier de Petlioura.
«Excelsior», 3. VI. 1926, № 5652.
602. En pleine jour, P hetman Petlioura...
«Le Journal», 26. V. 1926, № 12274.
603. Le général est tue rue Racine par un compatriote.
«Excelsior», 26. V. 1926, № 5644.
604. Le général ukrainien Petlioura est assassiné à Paris.
«L'Information», 27. V. 1926, № 146.

605. Le meurtre du général Petlioura.
«Le Quotidien», 27. V. 1926, № 1201.
606. Le meurtre de Petlioura.
«Le Quotidien», 3. VI. 1926, № 1208.
607. Le meurtre de Petlioura.
«Le nouveau siècle», 28. V. 1926, № 148.
608. Le meurtre de Petlioura reste le crime
d'un esolé.
«Le Journal», 27. V. 1926, № 12275.
609. Les funérailles du général Petlioura.
«Le Matin», 1. VI. 1926, № 15413.
- 610 Les funérailles de Siméon Petlioura.
«Le nouveau siècle», 1, VI. 1926, № 152.

П. Зленко

(Далі буде)

З ЖИТТЯ Й ПОЛІТИКИ

— Стан сільського господарства в ССРСР на підставі даних нового наркомзема ССРСР. — Справа виборів в РСФСР.

Останні наші огляди ми присвячували темам, зв'язаним з виясненням тих політичних наслідків, які має сучасний курс совітської диктатури. Але очевидно, що останні потягнення керуючої совітської верхівки, колосальна чистка і масові зміни у всіх частинах урядового апарату мусіли викликати тако-ж значні перебої в функціонуванні всіх господарських органів, мусіли погіршити стан совітського господарства. Спинимосся отже в цьому огляді на питання, як виглядає в світлі останніх даних, що їх подає совітська преса, стан сільського господарства в ССРСР.

Уважаємо, що ця справа є актуальною не лише з огляду на ті зміни, які мають місце у відносинах в совітському союзі. Актуальною вона є так само з огляду на ті настрої, які подекуди існують на еміграції: подекуди можна зустрітися з тенденціями надавати тим змінам, які витворені внаслідок колективізації, характер більшої стабільности, ніж вони справді мають.

* * *

Як наші читачі знають з газет, не так давно переведено зміну на становищі наркомзема земельних справ — замість Чернова, якого ліквідовано, як шкідника, наркомземом призначено Ейхе. Цій зміні шефа совітського сільського господарства, очевидно, ми мусимо завдячувати те, що новий нарком в своєму докладі на січневому пленумі ЦК ВКП (б) про план сільсько-господарських праць на 1938 рік, про сучасний стан сільського господарства в ССРСР говорив з більшою одвертістю і більшою повнотою, ніж буває це звичайно в совітах.

Використуємо дані цього доклада для того, щоб уявити собі сучасний стан сільського господарства в ССРСР. Будемо при цьому мати на увазі, що стан колективізованого сільського господарства на Україні, де колективізація проходила з більшими труднощами і перебоями, ніж в інших частинах ССРСР, безумовно має ще менше прикмет завершености і стабілізованости, ніж по ССРСР в цілому.

Після закінчення суцільної колективізації, переведеної, як це ми знаємо, примусовим шляхом, совітські чинники перевели низку заходів, які мали на увазі надати переведеним ними змінам характер органіч-

ности і постійності. Земля за колхозами мала бути закріплена на вічно. В колхозах мав бути заведений привильний сівоборот. Господарство в колхозах мало бути зорганізовано на машинно-тракторній базі, яку трактовано як найдодільнішу і вигіднішу з господарського погляду. Для провадження господарства на новій базі було висунено нові кадри, досягнення яких рекламовано в совітській пресі в найрожевіших тонах.

І ось в році 1938. через шість з лишком років після закінчення суцільної колективізації, нарком земельних справ про сучасний стан сільського господарства в СРСР подає такі дані і факти («Правда» ч. 22 з 22 січня 1938 року). Що до закріплення землі за колхозами, згідно з словами Ейхе, подавана раніше офіційна цифра про закріплення за колхозами 400 мільйонів гектарів землі не відповідає дійсності, точно на 1. X. 1937 р. ця цифра складала лише 312.089 тис. гектарів, з того не менше 10 відсотків активів закріплення складено шкідливі і мусять бути змінені, а 20-25 відсотків вимагають значних поправок. З цього випливає, що приблизно коло половини тої земельної площі, якою користуються колхозники в СРСР за ними не закріплено і відносини їх в цій області не набрали характеру стабільності. Що-до правильного сівобороту в колхозах, нарком Ейхе заявляє, що давніше подавалося брехливі («очковтирательские») відомості, що дві третини колхозів мають затверджений правильний сівоборот; фактично-ж на 1. X. 1937 р. правильний сівоборот мало 21,2 відсотків загального числа колхозів, але і в цих колхозах значна частина сівоборотів повинна бути змінена, бо вони не відповідають умовам розвитку колхозного господарства. В зв'язку з наголодженням правильних сівоборотів у колхозах, які існують, як бачимо, менше, як в одній п'ятій колхозів, стоїть і друге завдання, на яке вказує Ейхе: усунення з низки областей шкідливі за запровадженням там малоурожайних сортів збіжжя. Що-до стану машинно-тракторної бази колхозів і господарности її використання, новий наркомзем вказує на існуючий розрив між кількістю машинно-тракторних станцій і кількістю майстерень для їх ремонту. На 5.819 МТС в СРСР існує лише 3.731 ремонтних майстерень. 2088 МТС не мають жадної ремонтної бази. Цим фактом, очевидно, треба пояснити те, що регулярно що-року переведення ремонту тракторів в СРСР зустрічається з такими колосальними труднощами. Вказує далі Ейхе на відсутність в МТС будинків для переховування машин: найдорожчі машини, каже він, в дуже багатьох МТС перебувають під голим небом. Поруч з неналежним переховуванням машин іде їх неналежне і негосподарське використання. З приводу цього нарком зазначає таке: погана праця земельних органів перешкоджає правильному використанню тракторів. Ціла нафтова господарка МТС провадиться надзвичайно не господарно. Повна відсутність боротьби за зниження собівартости тракторних праць, недопустиме відношення до перебільшення витратів на паливо й злочинна неувважність до фінансового стану МТС — це тим часом загальне явище. Що-до кадрів, що ними розпоряджають земельні органи, наркомзем робить коротке, але ядерне зауваження: важко собі уявити більше розхитану й недисципліновану систему, ніж система земельних органів.

При цій ситуації те загальне фінансове становище, в якому перебувають МТС і колхозна система, в тій його характеристиці, що оде подає Ейхе, не може викликати здивування. Нарком констатує, що МТС не мають грошей на купівлю палива і запасових частин, що в-осени минулого року довелося для допомоги МТС здобувати надзвичайні кредити. Разом з тим на 1. X. 1937 р. загальна сума боргів колхозів машинотракторним станціям за виконані праці складала 900 мільйонів карбованців. Колхозники, заявляє нарком, вірять в допомогу держави і не платять.

Наведений вище матеріал характеризує загальний стан колхозної системи. Поруч з тим доклад наркомзема подає цікаві факти про окремі моменти в колхозній господарці. В 1934 році — оповідає нарком — низка

скотарських совхозів була передана наркомзему для постачання племінної худоби для колхозних ферм. За три роки на ці совхози витрачено 133 міл. карб., а кількість великої рогатої худоби в них зменшилася з 50 до 40 тис. штук. В низці племінних совхозів худоба була хвора на різні хвороби, і передаючи худобу до колхозів, совхози фактично займалися поширенням пошестей.

В-осени минулого року план оранки колхозами не був виконаний. В теперішню хвилю велику тривогу викликає, повідний, поступ ремонту тракторів; є багато звісток, що в низці МТС ремонт переведено незадовольняюче.

Ми не сумніваємося, що з'явлення в пресі всіх цих ревелюційних відомостей, що їх подав Ейхе, зв'язано лише з тим фактом, що дотеперішнього наркомзема усунуто й визнано шкідником. Доведеться довгий час чекати знову якихось надзвичайних подій, щоб відомості подібного змісту знайшли місце на шпальтах совіських газет. Свіські публіцисти про стан сільського господарства в СРСР будуть знову писати статті традиційного змісту, як це робить, наприклад, автор вступної статті в ч.27 «Правди», який констатує, що в 1937 році колхози й совхози добилися надзвичайних успіхів, забуваючи ніби, що перед кількома днями на шпальтах тої самої газети про «ці надзвичайні успіхи» колхозів оповів докладно сам наркомзем.

З тим більшою увагою ми мусимо поставитися до того матеріалу, який подано в докладі Ейхе. Він вказує, що, не зважаючи на всі дотеперішні заходи совіської влади, колхозний устрій набрав дуже мало рис органічності, стабільності й постійності. Він вказує, що система колхозної господарки базується на цілому ряді підстав, які не відповідають елементарним вимогам господарської доцільності. В зв'язку з цим виникає припущення, що в існуванні цієї системи тепер відіграє основну роль не так певне при звичання людини до нових форм господарювання, як перше за все голий примус. З цих фактів треба було б зробити відповідні висновки при всяких міркуваннях що-до майбутності колхозної системи у випадку ліквідації совіської влади.

Очевидно ми не використовуємо цілого докладу Ейхе. Він, опріч критики дотеперішнього стану сільського господарства за тих часів, коли ним керував його попередник, містить плани й проєкти самого Ейхе на майбутнє. Само собою, що в тій частині докладу Ейхе виступає, як дуже великий оптиміст, і має надію, що він виконає всі завдання, які поставив Сталін. Думаємо, що розгляд цієї частини докладу Ейхе буде доцільнішим одкласти до майбутнього, коли плани й проєкти Ейхе будуть переведені в життя. Одкласти евентуально до того часу, коли Ейхе буде зарехований до тої самої категорії шкідників, до якої тепер занесено його попередника.

* * *

В попередньому нашому огляді, ми звернули увагу на той факт, що керівники совіської державної машини, перевівши вибори по СРСР, заховають глибоку мовчанку відносно тих проєктів, які вони мають що-до переведення обіцяних новою конституцією виборів по окремих союзних республіках, областях і районах. Мусимо констатувати, що в цій справі за час, який проминув від написання попереднього огляду, наступили певні зміни. Ці зміни, правда, дуже часткові й незначні, проте згадати про них все таки треба. 11 лютого в совіській пресі оголошено складене президією ЦК'а РСФСР положення про вибори до державних установ РСФСР. Для затвердження цього положення має бути скликана сесія ЦК'а, після якої можуть бути визначені вибори по РСФСР. Свіська керуюча верхівка рішила зробити таким чином спробу переведення республіканських виборів по РСФСР, де при переважачій більшості російської людності існує мінімальна загроза ускладнень і конфліктів національного характеру.

З другого боку, висуваючи в першу чергу РСФСР, керуючі чинники підкреслюють ще раз те упривилейоване становище, яке має РСФСР і російська нація в совітському союзі.

Національні союзні республіки, зокрема Україна, мають тим часом чекати своєї черги: для них за зразок, од якого не сміють одхилитися, повинно бути те що вже ухвалено в Москві.

В. С.

З МІЖНАРОДНОГО ЖИТТЯ

— А н ш л у с .

Те, чого так не хотіли і боялися на заході Європи, хоч і чекали його, як чогось неминучого, сталося, але відбулося в спосіб, всетаки несподіваний. *A n s c h l u s s* — злука Австрії з Германією — 11-го поточного березня з'явилася перед світом, як доконаний факт. Параграф 88-ий Тріанонського договору, що обв'язував Австрію до небажаної для неї абсолютної незалежності, перестав існувати. Германія фактично стала паном у Середній Європі, а німецькі воєнки на кордонах Бренча літерально подали руку воєнкам італійським, скріплюючи тим рухливу могутність осі Рим-Берлін і демонструючи її територіальну неперервність. Однині Європа остаточно поділена на три частини: 1) західня — до Рейна, 2) середня, од Балтики до Середземного моря, і 3) отой Схід, що зараз ще має назву СРСР та складається лише частково з Європи, а більше вже з справжньої Азії.

На цьому місці свого часу говорилося про долю Австрії, що не хотіла, але мусіла бути незалежною; про ті зовнішні впливи, що боролися в ній і із-за неї, та які доходили до Відня з трьох сторін: 1) із Заходу, головним чином із Франції, 2) з Центральної Європи, бо — від так званої Малої Антанти, на чолі з Чехословаччиною і 3) з Германії. Боротьба ця тяглася майже двадцять літ. Австрійське населення, в більшості своїй, завжди змагалося до злуки, але її не можна було перевести, поки Германія залишувала свої рани після великої війни, бо для австрійських ближчих озброєних сусідів злука та, як говорили вони офіційно, була *casus belli*, була б війною, в першу чергу — проти малої, безсилої, обеззброєної Австрії. Тепер, коли Германія відтворила своє колишнє становище великої держави, яку годі австрійським, так мовити, протекторам застрашувати війною, злука та відбулася.

Останній перепетій цієї події, зрештою відомі читачам «Тризуба» з що-денних газет, за якими тижневику не вгнатися, — коротко резюмуючи, такі. Вліті минулого року між Австрією та Германією складено було договір, згідно з яким Австрія, як друга німецька держава, в майбутньому мала в середині й назовень дотримуватися паралельної з германською, так званої німецької політики. Австрійська влада, з якої причини — не зовсім ясно, може під чужими впливами, договір той цілий час порушувала. Внаслідок того Адольф Гітлер закликав до себе до Берхтесгадену австрійського канцлера Шушніґа і склав з ним нову, як здається, точнішу згоду, яка в подробицях своїх, однак, так і залишилася мало відомою, бо зараз же Шушніґом була порушена. У своїй боротьбі з Гітлером Шушніґ, крім протекторів, хотів спертися й на всенародній плебісцит, який він був уже й призначив на 13 березня. Літ п'ять-шість тому таку боротьбу він напевно виграв би, бо протектори знайшли б спосіб вплинути і на противників його, й на саму австрійську опінію. Тепер же він свою справу програв зразу-ж і до кінця. На порушення Берхтесгаденської згоди відповіддю ріжучою був ультиматум, перед яким австрійська влада скорилася не-

гайно. Президент федеральної держави, як звалася Австрія, Міклас послав Шушніґа та його уряд на демісію, а на його місце настановив націонал-соціаліста Сейс-Інкварта, що був до того, по згоді з Берліном, міністром внутрішніх справ. Сейс-Інкварт-же, з свого боку, використав своє нове становище в той спосіб, що для забезпечення порядку попросив Германію вислати йому на допомогу певну кількість німецького війська. На це запрошення 50 тис. німецького війська, а пізніше й далеко більше вступили до Австрії, з приятельською візитом; як звуть німці цей свій австрійський похід. За військом до Австрії приїхав і Адольф Гітлер, сам родом австрієць і офіційно й досі австрійський вигнанець. В'їхав він туди автом через своє рідне містечко, пройшов до Лінца, а звідти—до Відня. І скрізь його зустрічали безконечні натовпи народні, вітаючи окликаючи: — О д н а н а ц і я , о д н а д е р ж а в а , о д и н в о д ю д !

Австрія, як незалежна держава, фактично перестала існувати. Щоправда, як здається, будуть ще різноманітні формальні перепетії в подібні пристосовання, плебісциту то-що. Але все це факта вже не змінить, анішлює стався і Германія стала на Дунаю.

Як до того ставляться в Європі? На час, коли писано ці рядки, маємо лише загальний нарис цього ставлення, з якого видно, що начеб-то нічого страшного за цим не послідує. Так, Англія і Франція подали в Берліні протести, кожна за себе. Англія, як здається, цим протестом хоче й задовольнитися, принаймні так повідомляла англійська преса. Що-до Франції, то вона немовби мала на оці щось більше за протест; звідси спростовані чутки про французьку й чеську мобілізацію, французькі запитання в Італії і таке інше. Але тепер, коли негайної реакції не сталося, коли вже минає час — мабуть і Франція далі протесту не підє; не буде-ж вона переносити цієї справи, скажимо, до Ліги Націй! Італія — та одповіла Франції, що вона з нею не підє, а сама од себе висловила задоволення й заспокоєння, вказуючи на те, що ціла справа відома їй була вже раніше. Далі, Польща висловила те-ж своє задоволення, вказавши при тому, що для неї австрійська подія не була несподіванкою. Мала Антанта? Про неї, як про Антанту, в цій справі тяжко говорити, бо Югославія висловилася більше-менше сприятливо, Румунія — не зовсім ясно, але в кожному разі не вороже. Одна Чехословаччина була вражена в край і занепокоєна, бо боялася ніби-то, що за Австрією настане її черга. Але зараз і вона так або інакше заспокоїлася, бо дипломатичним шляхом дістала од Германії завірення, що Третя Імперія не має проти Чехословаччини якихось спеціальних ворожих настроїв.

Європа, таким чином, як можна думати, прийняла до відома австро-германську злуку й нічого з тим не робитиме. Це, однак, не означає, що в європейських міжнародних взаєминах нічого не сталося. Сталося — і багато. Без сумніву, наприклад, цей довершений факт в той чи інший спосіб одіб'ється на тих пересправах, що вже були почалися в Англії з Італією та з Германією, а особливо, на можливому, як здавалося, франко-германському наближенню. Як відіб'ється — тяжко зараз вказати, але ляже на них аспект охолодження, затягування, недовірливості то-що. З другого боку, можливий і більше сприятливий аспект, який дасть самий факт вияснення ситуації і зменшення обсягу пересправ. Бо-ж тепер в Середній, скажимо, Європі все стало ясним. Гегемонія Германії тут фактично встановлена, і нема вже що тим голови сушити. Чи вимкнеться з тої гегемонії й Чехословаччина з своїми Судетами, чи ні, — це справи не мінє, та й самі чесько-германські тертя із-за судетських німців тепер уже стали другорядними, як про це свідчить і вказане вище дипломатичне завірення Германії. Тому можна вже буде думати не про Середню Європу, але про щось інше, хоч би й про отой Схід, до якого ще й досі європейські держави не знають, як мають приступити. А до нього приступати пора, бо може звідти надто велика анархія вибухнути до Європи, до цілого світу. Але про це іншим разом.

Observator

ХРОНІКА

З Великої України

— Неремонтовані мости утруднюють їзду дорогами. «Вісті» від 27. II 1938 р. подають, що «мости через річки Синявку та Хороль на шляху з Кременчука на Полтаву і Яреївки — діряві, з старим настилом, небезпечні, провалюється худоба, тяжко проходити автомобілям. Колгоспи і моторово-тракторні станції вимагають ремонту мостів, бо вчасно не зможе відбутися сівба. А керівники «райтресшляху» виправдують свою бездіяльність тим, що, мовляв, замовлено в Сибіру в 1937 р. 12 вагонів лісу...

По тих багатьох кранках і урвано цей виразний допис, бо лишалося сказати: «а Москва про ліс для України не дбає». Та це на Україні й так відомо. Тому в дописах уникається зайвих слів, зайвої ясности.

— Вистава «Квітуча Україна». 1 березня с. р. в Києві закінчилась вистава «Квітуча соціалістична Україна». Протягом 4-х місяців виставу відвідало 120.000 душ («Вісті» 27. II с. р.). А фільм «Ленін в Октябрі» проглянули 130.000 трудящих Полтави». («Вісті» 28. II ц. р.) І це тоді, коли в Києві понад 600.000 душ населення. З них самих українців понад 200.000 душ. А в Полтаві всього населення 200.000 душ. І фільм цей на екрані появився недавно.

Видно, що не піти на фільм «Ленін в Октябрі» так-же небезпечно що-до «благодяжності», як і не підписати позики кожного року для сталінської п'ятирічки. В кожному разі небезпечніше, як не піти на виставку «Квітуча Україна».

— Большевики при-готовляють населення до війни. «Вісті» з

28. II с. р. подають рецензію на новий фільм, виробництва «Мосфільм» під назвою: «Если завтра война». Цей фільм, згідно рецензії, — «яскраво розповідає про нищівний удар, що його зазнає ворог, що осмілиться напасти на СССР... Чутка про знахабніле вторгнення (так у «Вістях») на радянську територію, підіймає на ноги весь радянський нарід. З сіл України, з шахт Донбасу (ніби це вже не Україна!), з Узбекистану, з соняшної Грузії непоборний нарід встає на захист своєї батьківщини. Фільм добре показує нероздільність фронту і тилу, нерозривну згуртованість армії й народу, непоборну їх силу і міць, яка приведе до краху світових канібалів. Глядач виходить з глибоким почуттям радянського патріотизму, почуттям відданості соціалістичній вітчизні, партії Леніна-Сталіна».

Поживемо — побачимо. Все буде як раз павпаки, ніж показано у фільмі та як сподіваються рецензенти фільму.

— Приготовлення до виборів до «українського парламенту». «Партвидав» ЦК КП(б)У випускає тиражем у 7 мільйонів примірників «Положення про вибори до Верховної Ради УССР». З них українською мовою 5 мільйонів і російською 2 мільйони примірників («Вісті» 1. III с. р.).

— Хто зараз репрезентує наше жіноцтво на Україні. 8 березня с. р. в СССР святковано «міжнародний комуністичний жіночий день». Українське жіноцтво репрезентували перед мікрофоном українського радіо «Знатні жінки столиці радянської України — член ЦВК УССР тов. Шуточкіна та учасниця громадської війни, дружина легендарного героя Котовського — Ольга Петровна Котовська».

Зрозуміло, що ані протестів проти виступів цих «репрезентанток» українського жіноцтва, ані правдивого голосу українського жіноцтва на повеноленій Україні не чути було. Народня артистка УССР стара Борисоглібська зачитала, як один з номерів концерту на честь «міжнародного жіночого дня» фрагмент з Нечуя-Левицького, закінчивши його словами баби Палажки, зверненими до слухачів: «Люди добрі, благословіть мені скоропостижно вмерти». З цього щирого заклику, як було чути по радіо, молоді слухачі, не зрозумівши в даному випадкові його трагізму, те-ж щиро реготалися.

— «Українська» кінематографія. «Вісті» з 5. II с. р. рекламують новий звуковий фільм «Багата наречена», що з'явився на екранах України. Фільм вироблено в київській кіностудії «Українфільму». Сценарій Євг. Помешікова, постановка режисера І. Пир'єва. Музика І. Дунаєвського. Текст пісень — В. Лебедева-Кумача. Оператор В. Окуліч. В головних ролях: Н. Курхінін, М. Ладаніна, М. Дмоховська, Б. Безгін, І. Любезнов і О. Антонов. Дійсно, український фільм!

— Ріст цін на продукти. «Правда» з 2. III с. р. подає, що в Полтаві, Кременчуці, Миргороді і Лубнях закінчилися передвесінні ярмарки. Особливо ніби жваво ярмаркувалося в Полтаві. Колгоспники ніби понавозили багато сільсько-господарських продуктів. Значно впали ціни на молоко і яйця. Яловичину і свинину продавали по 5-7 карбованців за кіло.

«Правда» з 2. XII 1937 р. писала, що «по містах Полтавщини на новорічних базарах свинина коштує по 4-6 карбованців за кіло.

Отже ціни чомусь значно хитаються і ростуть.

— Приготування до перепису населення. «Правда» з 2. III с. р. радіє, що в СССР в 1937 році народилося на 18 відсотків більше, ніж в 1936 році. А вмерло на 2,6 відс. менше. В результаті цього приріст населення в СССР в 1937 р. був вищий

за приріст в 1936 р. на 43-44 відс. Статистика СССР вславилася вже на ввесь світ своєю «правдивістю». Тому їй вірити не доводиться. Наводимо-ж ці рядки з неї тільки, щоб звернути увагу читача на те, що йде підготовка до перепису населення в 1939 році, щоб його наслідками затушувати скандальний для СССР провал перепису 1937 р. з причин браку десятків мільйонів населення, що його вигубила Москва, і особливо на Україні.

— Комуністи бояться ручитися за комуністів. «Правда» від 9. III с. р. в передовиці нарікає на значне порідшання рядів комсомолу, на відрив його від загальноросійської молоді і особливо селянсько-колгоспної. Про цей-же брак впливу нових членів до партії і комсомолу говорить і постанова ЦК ВКП(б), вміщена у всій російській пресі, в українській те-ж, 27. II 1938 р. Ця постанова зміняє останню редакцію статуту комуністичної партії, згідно з якою треба надалі при прийомі члена до партії від 3 до 5 поручителів-комуністів.

Дописи в російських газетах останніх 3-4 місяців свідчать, що комуністи, стероризовані безперервними чистками, судовими процесами над «ворогами народу», уникали давати такі рекомендації навіть і найліпшим, найвипробованішим кандидатам. Те-ж саме спостерігалось і в червоній армії. Цілими роками червоноармійці шукали поручителів і не знаходили. Жадні роз'яснення, заохочення і накази не помогали. Нова постанова ЦК ВКП(б) в цій справі обходить потребу тих 3 та 5 індивідуальних поручителів, заміняючи їх для комсомольців рекомендацією сотенних зборів всіх комсомольців, підтвердженою полковним бюро комсомолу та затвердженою політвідділом дивізії. ЦК ВКП(б) сподівається, очевидно, що така складна бюрократична процедура скоріше зрушить з мертвої точки справу прийому до партії нових членів, ніж безнадійне підшукування 3 чи аж 5-х відважних поручителів-комуністів.

У Франції

— Нові пластові гуртки. В Парижі відбулося в неділю, 13 березня с. р., зібрання української молоді, на якому, після викладу інж. С. Нечая про мету й завдання Українського Пласту, було постановлено заснувати в Парижі два пластові гуртки — гурток хлопців і гурток дівчат.

Хлопці заснували Радіо-Телеграфічний Пластовий Гурток. На провідника гуртка обрано Олексія Мартиняка.

Дівчата заснували Дівочий Пластовий Гурток Червоного Хреста «Україна». На провідницю гуртка обрано Їгу Мартиняківну, а на містопровідницю — Наталку Малаківну.

У Польщі

— Засідання Історичної секції Польсько-Української Комісії при Українському Науковому Інституті в Варшаві. На прилюдному засіданні секції 18 лютого с. р. д-р С. Кеневіч прочитав доповідь (польською мовою) на тему «Адам Сапєга і українське питання».

Кн. Адам Сапєга був видатним польським політиком на галицькому терені і учасником повстання 1863. Погляди на національні справи мав архаїчні. Підкреслював своє «руське» походження, але вважав, що польська шляхетська верства повинна мати політичну владу, щоб опікуватися «людом», однаково—польським чи українським, як чинник надрядний.

Боровсьом з галицьким московільством, наз'язував зв'язки з українськими діями (Куліш, Барвінський), спомагав грошима львівську «Правду». Але де-далі, то тяжче було йому знаходити спільну мову з українцями, з їх новочасним зрозумінням національної ідеї.

В дискусії взяли участь проф. М. Гандельсман, який порівняв політику Сапєги з діяльністю кн. Адама Чарторийського, та голова

засідання проф. М. Кордуба. Професор Кордуба пояснив, що українські галицькі посли до парламенту ніколи не були «знаряддям» Відня, як висловився прелєгент, а тільки шукали в Відні надрядної інстанції в своїх конфліктах з польським елементом. Б. О.

— Відчит про водну господарку на Україні. На засіданні Економічного Семінару при Українському Науковому Інституті в Варшаві 25 лютого с. р. проф. І. Шовгенів прочитав доповідь на тему «Проблеми організації водної господарки на Україні».

Прелєгент вказав на зріст значіння водної господарки в новочасних державах у порівнянні з довосними часами. Ширше зупинився на водній господарці совітської України, вказуючи, що всі фахові передбачення, висловлені прелєгентом в його праці «Водне господарство в басейні р. Дніпра» (видання У.Н.І. 1934 р.) здійснилися, про що свідчить большевицька преса. Большевики приписують помилки в розбудові водної господарки на Україні свідомому шкідництву «ворогів народу». В дійсності-ж ці помилки були зумовлені підпорядкуванням фахових сил політичним чинникам. «Шефом» будови Дніпрельстану був «комсомол», а спеціалісти мусіли лише виконувати накази комсомолу та комуністичної партії.

Плани большевицького уряду в царині водної господарки на Україні виконуються повільно, переходять з одної п'ятирічки до другої. Де-які роботи, напр., копання каналу, що сполучив би басейни Дніпра та Дону, цілком припинені. Проте не можна легковажити большевицького плану викопати величезні запасові басейни в горішній частині Дніпра. Ці басейни дали б змогу регулювати рівень води в Дніпрі, дуже мінливий. Але ключ до цієї регуляції знаходився б тоді по-за Україною.

Розбудова водних шляхів на Україні, що її проводять большевики, має на увазі передусім сполучення України з Окою, Москвою,

та Волгою. Тимчасом в інтересі України лежить розбудова як найкращих шляхів до Чорного моря та Балтійського. Що треба було б зробити для цього — прелєгент докладно висвітлив у своїй доповіді.

Висновки прелєгента дуже зацікавили учасників Семинару і викликали жваву дискусію. Інж. Чубенко висловив погляд, що в майбутній розбудові водної господарки на Україні інтереси рільництва гратимуть більшу роль, ніж інтереси транспорту - судноплавства. Він указав на той факт, що південно-східна, степова частина на Україні багато терпить від вітрів-суховіїв, що дмуть з прикаспійських степів та викликають страшні посухи. Автім «голдні» закаспійські степи й пустелі були колись огнищами високої культури. Могли її плекати, бо мали тоді високо розвинене штучне заводнення.

Прелєгент погодився з цією завагою, вказуючи на те, що судноплавство може бути заступлене залізничним транспортом, а води, як «джерела життя» в сухих країнах, нічим неможна заступити. Будова великої греблі на долишньому Дніпрі дала б змогу помпуння води з Дніпра його власною енергією, заміненою на електричну, до іригаційних каналів. Небезпека посухи щезла б тоді для степової України, яка перейшла б на інтенсивну рільничу господарку, вкрилася б плантаціями та городами. Багатства України зросли б непомірно...

Ось які широкі обрії розкрило перед слухачами наукове дослідження вузької та спеціальної, здавалося б, теми. Як найближче завдання для українських наукових сил на еміграції висунено опрацювання проєкту водного закону для України, з використанням новочасного досвіду поступових держав.

Б. О.

— М о в о з н а в ч и й в і д ч и т і. Прилюдний відчит проф. д-ра Р. Смаль-Стоцького про «Розвиток значення слів» відбувся 2 березня с. р. Українському Науковому Інституті в Варшаві.

У вступних заввагах прелєгент попередив, що призначає свій відчит для не-мовознавців. Цікавими, загально-розумілими, часто дотепними прикладами зілюстрував складні психологічні закони, що керують «життям» слів; історія поодиноких слів від прадавніх часів всеарійської мовної спільноти до нашої доби видалася слухачам справжньою поемою-епопеєю.

Докладніше спинився прелєгент на історії слова «краса» — «красний», полемізуючи з де-якими гіпотезами західно-європейських славистів. Пояснюючи, яким чином високе поняття краси розвинулося з конкретного уявлення червоного кольору (бо таке було первісне значіння слова «красний»), прелєгент зробив цікавий екскурс до історії культури: освітлив спеціальну роль червоного кольору від часів неоліту (мальовання червоною фарбою тіл небіжчиків) до похоронного ритуалу українського козацтва.

Весь відчит був чудовим зразком виняткового популяризаційного хисту. В часі дискусії декільки цінних завваг-доповнень докинув проф. М. Кордуба.

Б. О.

— З життя клубу «Прометей» у Варшаві. В біжучому сезоні в клубі «Прометей» у Варшаві відбулися наступні доповіді:

Д-ра М. Ковалевського — «Совітські вибори і поневолені народи СССР»;

Ред. Отмар-Бергсона — «Національне питання в СССР».

Ред. Ст. Чернецького — «Будуча війна і схід Європи»;

Ред. П. Борковського — «Правда про сучасну державу»;

Ред. К. Симонолевича — «китайсько-японська війна».

Після доповідей відбувалися жваві дискусії, що сприяли всебічному освітленню порушених питань.

3-го березня с. р. в Клубі відбулася урочиста академія, присвячена пам'яті С. Мдівані.

— Свято незалежності в Олександрові Куявському відсвятковано було українською політичною еміграцією Олександрова-Куявського та його околиць, як і в попередніх роках, влаштованням урочистих зборів, що відбулися 22 січня с. р.

На зборах зачитано було доповіді про вагу і значіння для України IV Універсалу. А потім присутні ділились споминами про минулу недавно боротьбу за незалежність батьківщини. Перед закінченням зборів всіми присутніми одностайно було прийнято таку ухвалу:

«Українські політичні емігранти Олександрівської колонії, зібравшись у 20-ту річницю проголошення IV Універсалу, підкреслюють ще раз своєю волею, — яка являється і волею всього українського народу, — боротися до останніх сил за українську державність та ще раз протестують проти страшного московського терору й насильства, що панують на нашій землі і після нової совітської, так званої «демократичної», конституції, яка найкладає на наш народ нові пута, що виходять із примусових «виборів».

Закінчено було свято співом українського національного гімну.

В Чехословаччині

— «Сучасні європейські перспективи». Виклад на цю тему проф. М. Славінського відбувся в Празі в Українському Республікансько-Демократичному Клубі 17 лютого с. р. У викладі своєму доповідач поінформував про значіння тих політичних подій, які в наш час, як в калейдоскопі, в різних формах і комбінаціях проходять перед очима. Переживаємо процес утворення нової європейської рівноваги, яка раніше, перед світовою війною, базувалася на концерті великих держав: Англії, Франції, Німеччини, Австрії й Росії. Світова війна зруйнувала цей концерт держав і висунула збудовану на Вільсонівських пунктах Лігу Націй, з принципом об-

меження державних інтересів інтересами людства, з визнанням однакових прав голосу найбільших держав з найменшими. Але в дійсності Ліга Націй перетворилася в Лігу великих держав, в матеріальних інтересах яких ігнорувалися інтереси малих народів. Тому авторитет Ліги Націй цілком підупав, а на її місце тепер знову готується концерт великих держав — Англії, Франції, Германії, Італії.

З цих держав не має ні одна жадного інтересу в Європі, лише в колоніях. Так само й Німеччина не має жадних намірів іти ні на Францію, ні на Чехословаччину. Тому в європейських перспективах намічається відновлення концерту чотирьох великих держав. Коли б його не було утворено, тоді можливо, що антикомуністичний блок держав остільки зміцниться, що сам без війни ліквідує комунізм.

Але комунізм може ліквідуватися і сам собою, з середини, де кипить як у казані, де Сталін перестріляв уже 2-3 тисячі своїх однопартійців і співробітників і де кожної днини може статися вибух, що приведе до захоплення влади на Україні місцевими українськими елементами, при яких умовах наш поворот на Україну міг би статися можливим.

З. М.

— 5-ий річний з'їзд Т-ва Прихильників Української Господарської Академії в Подєбрадах відбувся 27 лютого с. р. Як відомо, метою Товариства являється фінансування Українського Технічно-Господарського Інституту позаочного навчання УТГІ, що повстав на місці закритої Господарської Академії в Подєбрадах. Голова Т-ва д-р О. Бочковський в своїй привітальній промові, між иншим, сказав, як для української культури взагалі важливо існування УТГІ, особливо в наш час, коли від Харкова до Ужгорода йде наступ на українську культуру, коли зфальшованими плєбісцитами установлюється «більшість» росіян на

українських землях. Тому УТГІ, наша національна політехніка, має значіння не як технічна установа, а як єдина вільна українська школа, яка по-за межами нашої батьківщини репрезентує нашу культуру.

Директор УТГІ проф. Л. Бич познайомив з'їзд з діяльністю цієї української політехники, розповів про перші непевні кроки інституції, яка заступила собою діяльність Господарської Академії. УТГІ не має жадної сторонньої допомоги й удержується своїми власними силами, дістаючи фінансову підпору від Т-ва Прихильників Української Господарської Академії. Професорський склад працює в УТГІ безплатно. До цього часу вписалося на курси 840 чоловік. За 5 років існування УТГІ видано 31 підручник і 9 технічних підручників.

Управа Т-ва Прихильників Української Господарської Академії збирає гроші на утримання УТГІ шляхом стягнення членських внесків та збірковими акціями. Членські внески складають біля 84 відсотків усіх поступлень. За 5 років існування УТГІ Т-во фінансувало його на суму 285.000 кч.

Для поширення своєї акції на всю еміграцію Т-во ПУГА має свої відділи у Львові («Сільський Господар»), у Варшаві, а в останній час заложено комітет у Канаді. Цей комітет має провести збірку членських внесків у всіх канадійських членів Т-ва, що вписалися в члени в 1936 р. під час перебування там голови ТПУГА д-ра Ол. Бочковського.

Управа ТПУГА нав'язала тако-ж міцні зв'язки з українською еміграцією у Франції: було делеговано туди голову Т-ва д-ра Бочковського, який зробив у Франції цілу серію пропагандивно-інформаційних викладів. Моральний успіх цієї подорожі до Франції був значний. Тут треба відмітити надзвичайно високий рівень студентства УТГІ у Франції, більшість яких не тільки працює для заробітку та вчиться, а й стоїть на чолі багатьох українських організацій громадського характеру.

Членів Т-ва на 1. І 1938 нараховується 362 (окремих осіб і організацій); з них найбільше число в Канаді (214). Взагалі членів на еміграції 485. Членів Т-ва на рідних землях усього 77 (з них в Галичині 33, на Підкарпатті 29). Але студентство на рідних землях складає найбільший відсоток, а власне 75 відс.

Акція ТПУГА підпирається енергійно українською пресою, як на українських землях, так і на еміграції: по-над 200 статей було вміщено безплатно. В цих статтях провадилася пропаганда розбудови власними силами своєї національної політехники.

Моральний успіх справи зазначається тако-ж і в листах від студентів, які висловлюють свої подяки Т-ву за утримання УТГІ і своє задоволення з курсів.

З. М.

В Маньджу-Ді-Го

— В Українській Національній Колонії в Маньчжу-Ді-Го. Правління Української Національної Колонії вирішило започаткувати наново збори членів колонії що-четверга для вислухання доповідей на теми сучасної української політики, культурно-освітні та літературні. Перші такі збори відбулися вже в лютому місяці й пройшли з добрим успіхом.

Четвер, 3-го лютого с. р. присвячено було пам'яті перших наших мучеників — молоді, що погинула під Крутами в боротьбі за батьківщину. Із спеціальним докладом виступив п. Р. Федорів, а потім вечір зібрані провели властиво за споминами про ті незабутні дні весни нашої державности. Говорили головню нечисельні в Харбіні актичні учасники тої боротьби — п. п. Самарський, Шлендик та інші.

— В четвер, 10 лютого, д-р І. Шлендик прочитав годинну доповідь на тему: «Україна, Чорне Море та великі держави». В тому докладі д-р Шлендик розвинув думку, що в даний мент українське питання набуло значіння питання світового й

проблема Української Держави це вже не проблема тільки одних українців, але цілого ряду великих держав. Використовуючи аргументи та ідеї, подані Дм. Донцовим в його статті на ту-ж тему у «Віснику», д-р Шлендик в приступній формі та посилаючись на відомі всім історичні події й факти стався вияснити суперництво Італії та Англії за впливи в Середземному морі й ролю України в тій боротьбі.

Доповідь ця викликала дуже велике зацікавлення й після неї відбулася жива дискусія, в якій присутні старалися вияснити собі цілий ряд питань, що їх годі шукати в місцевих часописах.

Доповідь особливо підкреслювала крайню необхідність для місцевих українських інтелігентних сил уважно поставитися до такого роду освітлення справи, та до пропаганди нашого визвольного руху й стремління.

— 17 лютого с. р., як би на продовження доповіді д-ра Шлендика, п. Федорів читав доповідь на тему «Україна та Далекосхідний конфлікт». Зробивши досить широкий огляд світових подій останнього часу, що мають чи будуть мати вплив на розв'язання українського питання, доповідач підкреслив, що вся українська преса майже без винятку підтримує морально в тому конфлікті ніпонців, а не хинців. Підтримка ця пояснюється розумінням українцями своїх національних інтересів, бо згаданий конфлікт являється боротьбою проти большевизації Хін, а большевизація така принесла б посилення тільки Москві і московського імперіялізму, який є однаковий, чи то він червоний, чи білий. Тому наші власні національні інтереси вимагають від нас можливої підтримки ніпонців, щоб про це не писали чи думали всі прихильники народніх чи якихось там інших фронтів. Хто проти комунізму—ми з тими.

— В останній четвер, 24 лютого с. р., доповіді не було, бо в Українському Домі українська молодь влаштувала вечір боксу. Т. О.

Двадцяті роковини визнання де-юре Української Народньої Республіки Німеччиною, Австро-Угорщиною і Туреччиною

Історичні обставини, які спричинилися до заключення миру 9 лютого 1918 року по-між Центральними Державами і Україною були слідуєчими: 26 листопаду 1917 року російський уряд попрохав у повищих держав миру; 15 грудня 1917 року він підписав з ними перемир'я на місяць і виправив до Берестя-Литовського делегацію з метою мирових переговорів; 18 грудня московський уряд вислав українському урядові ультиматум про безумовне капітулювання і без оповіщення війни почав захоплювати територію України; 9 січня 1918 року український парламент, змушений цими обставинами, наказав урядові Української Народньої Республіки розпочати переговори з Центральними Державами і перешкодити москдям заключення миру на шкоду Україні.

12 січня 1918 року українська делегація прибула до Берестя-Литовського і 9 лютого 1918 року договір між Центральними Державами і Українською Народньою Республікою був заключений. Цим договором Центральні Держави визнали де-юре Українську Республіку і зобов'язалися відновити з нею нормальні й дружні взаємовідносини. Умови цього договору були дуже сприяливі для Української Республіки, але послідуєчі події не дозволили їх реалізувати, бо військове командування Центральних Держав втрутилося у внутрішні справи України, і, після усунення силою законного українського уряду, передало владу ген. Скоропадському.

Він завів на Україні реакційний режим і зкасував саму незалежність України на користь Росії. Це було сигналом до національного повстання України в грудні 1918 року і, як наслідок, утеча Скоропадського за кордон та утворення нового українського національного уряду.

Москва визнає захоплення України в 1918 році

Визнавши 4 грудня 1917 року український уряд, московський уряд 18 грудня того-ж року надіслав ультиматум, що вимагав безумовної підлеглості України і розпочав війну, заявляючи, що армії, післані на Україну, є лише арміями селян і робітників України, що повстали проти уряду Центральної Ради. Москва повторювала цю версію при кожній нагоді 20 років. Лише тепер, святкуючи річницю взяття Києва 9 лютого 1918 року, совітські газети визнали на решті правду і мошество московського уряду. Орган російської окупації на Україні «Вісті» з 9 лютого с. р. з цього приводу пише в статті під назвою «Поразка Центральної Ради на Україні» таке: «6, 7, 8 лютого (1918 р.) бій точився в Києві з завзяттям. Полки робітників, послані з Москви і Петрограду Леніним і Сталіним на поміч українському народові, билися з успіхом проти контр-революційної армії».

З життя Українсько-Грузинського Клубу в Брюсселі

3-го березня в Українсько-Грузинським Клубі відбулась академія, присвячена пам'яті великого грузина-письменника і діяча Іллі Чавчавадзе. Салю була прикрашена великим портретом поета і національним грузинським прапором. Пан Тугуші зробив змістовну доповідь про життя та діяльність поета. Не дивлячись на те, що Чавчавадзе походив із аристократичної родини, він віддав всі свої сили на поліпшення матеріального і культурного стану селян. Він так-же, як великий Шевченко, боровся проти кріпацтва, заведеного російським урядом. Він підніс високо грузинський патріотизм і грузинська мова й школа, заборонені російською владою, ожили. За його ініціативою повстали перші приватні школи з навчанням рідною мовою, як тако-ж появились перші видання грузинської популярної літера-

тури. Панна Вегерс продекламувала кілька творів поета в перекладі на французьку мову. Мішаний квіртет заспівав кілька грузинських народних пісень. Треба відмітити особливо мелодійну характеристику колиську пісню.

Приятельська розмова присутніх закінчила цю святочну академію.

Емігрантська отаманія

«Офінор» помилково подав інформації про універсал нового емігрантського отаманчика Гонти-Литвиненка в Брюсселі. Такого отаманчика в Брюсселі немає і не було. «Головний штаб» його в Страсбурзі, а до Брюсселя попало лише кілька його «універсалів». Правда, брюссельська українська колонія ще не впала так низько, щоб такі театральні універсали мали у неї якийсь успіх, а тим більше оточення для такого отаманчика в Брюсселі не знайдеться, де Українська Колонія за два десятки років бачила багато різних рецептів спасіння України. Всі вони разом із своїми творцями лопались, як мильні бульки на воді. Більшість українських емігрантів в Бельгії зрозуміла, що лише стара традиція української державности, згуртування коло того уряду і прапору, з яким ми вийшли з рідного краю, може нас врятувати від дальшого розпрошення і дати продуктивні наслідки для української справи взагалі і для відновлення Української Держави зокрема.

Б р ю с с е л ь

Шварцбард помер

Згідно з повідомленням, одержаним у Відні з Капштату, помер убійник Симона Петлюри, Шварцбард, в цім місті в часі відчитової подорожі. Як це загально відомо, Шварцбард, перекававши де-який час по своїм злочині і переконавшись, що українці не дуже швидко на помсту, зробив із свого злочину гешефт і подорожував по світах із викладами на тему: «Як я вбив Симона Петлюру». З цими викладами він

об'їхав цілу Америку, а тако-ж всі країни Європи, де міг викладати по-російськи або по-жидівськи, за винятком Польщі, яка, не вважаючи на значні міжнародні впливи, відмовила йому рішуче права в'їзду. Шварцбард відбув тако-ж відчитову подорож до совітів, чим лише довів, що його твердження на суді, ніби він є ворогом большевизму, були лише маневром, щоб замісти сліди. В совітах мав він найбільший, як не моральний, то матеріальний успіх, бо незалежно від кількості слухачів держава платила йому готівкою, а до того подорож і добові; але все-ж на Україну він заїхати не ризикував, і обмежився викладами в Росії та на Сибіру. При цій нагоді варто згадати, що версію Шварцбарда відносно причин його вчинку, яку вільно чи не-вільно прийняв французький суд, було протягом останніх років знищено ревеляціями самих большевиків. Ема Гольдман, відома анархистка, приятелька Леніна, яка кілька років тому зірвала з большевиками, згадує в своїх спогадах про близькі стосунки Шварцбарта з большевиками, а відомий Бесідовський, секретарь большевицької амбасади в Парижі, що втік від катівської кулі через вікно, посвідчив, що кілька часу перед злочином він особисто бачив у Москві в че-ка інструкцію, заадресовану до Парижу в справі атентату. Але по-за цими свідченнями, що лишаються на сумлінні большевицьких перекинчиків,

всі, що були на суді, можуть посвідчити, що Шварцбард пишався там не лише смертю Симона Петлюри, а й своїми катівськими наїздами на Україну в часі перебування його в червоній армії. Він брав особисто участь у першій і другій наступі на Україну, коли большевики лили річками українську кров і вирізали цілі українські села за знайдений жовто-блакитний прапор. Мимо всього того стався він «героем» цілого жидівського народу і в десятку річницю виконання свого злочину дістав, як писала жидівська преса, привітання з усіх кінців світу.

«Офінор»

Подяка

Ялинковий Комітет при Ченстохівському відділі УЦК в Польщі цим складає свою щирю подяку за організаційну працю й пожертву цілого буфету на ялинку — паніям М. Клепачівській, Є. Бунак-Хотетівській, Є. Чабанівській, Шлемкевич, Тилитицькій, Апостоловій, Михальській, Чернюковій, Гуцоловій, Марнозовій, що спричинилися до більшого фінансового успіху і прибутку з ялинки.

Голова комітету :
лейт. флоти С. Шрамченко

Голова жіночої секції:
М. Шрамченкова

Секретарь комітету
О. Болдирів.

НОВІ КНИЖКИ І ЖУРНАЛИ

— Програм викладів Українського Вільного Університету в Празі в літнім півроці 1938.

— Українське Слово, незалежний суспільно-політичний часопис, ч. 12 (246), 12 березня 1938. Ужгород.

— Життя і Знання, ілюстрований популярно-науковий журнал-місячник. Ч. 3, березень, 1938, Львів.

— Самостійна Україна, газета, спеціальне видання Української Колонії в Харбїні на день 22 січня 1938 року.

— Українське Юнацтво, виховний журнал української молоді. Ч. 1(57) і 2(58), січень і лютий 1938. Львів.

— Bulletin du Bureau de Presse Ukrainien, No 31, 28. II. 1938. Париж.

— Biuletyn Polsko-Ukraiński, tygodnik ilustrowany, No 10(249), 6. III. 1938. Варшава.

— Wschód, No 1 (27). Варшава.

ОД УКРАЇНСЬКОГО ПРЕСОВОГО БЮРА В ПАРИЖІ (Bureau de Presse Ukrainien, — 24, rue de la Glacière, Paris 13).

Обов'язком усіх українців є давати чужинцям як найбільше інформацій про український національний рух та про боротьбу України за свою незалежність.

Розповсюджуйте всюди б у л е т е н ь французькою мовою Українського Пресового Бюра в Парижі, що виходить кожного місяця, та його к о м у н і к а т и , що з біжучого місяця будуть виходити двічі на місяць. •

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ ІМЕНІ СИМОНА ПЕТЛЮРИ

Комітет ім. Симона Петлюри в Румунії, що заініціював збірку добровільних датків на будову Українського Народного Дому ім. Симона Петлюри в Бухарешті, має намір зробити перший поважний крок на шляху до зреалізування поставленого ним завдання і набути для цього йому терен. Тому він через українську пресу звертається до українського соборного загалу з проханням підтримати цю добру ініціативу своїми цеглинами-датками.

Комітет сподівається, що не знайдеться ні одного українця й ні єдиної українки, імени яких бракувало б коли не серед фундаторів, то принаймні серед жертводавців. До почесної книги фундаторів Українського Народного Дому ім. Симона Петлюри в Бухарешті вписують імена й прізвища тих осіб, або назви тих установ та організацій, що одноразово або частинами внесуть одну тисячу румунських левів, або їхню рівновартість в іншій валюті. Властиві або умовні прізвища жертводавців оголошуються в українській пресі.

Зважаючи на існуючи утруднення, зв'язані з пересилкою грошей з однієї країни до другої, Комітет імени Симона Петлюри просить усіх тих, що хотіли б зложити свій даток та не мають змоги самі переслати його безпосередньо до Комітету, повідомляти голову Комітету п. Дмитра Геродота про розмір датку, після чого кожний жертводавець дістане вказівки, на яку адресу належить у кожній країні надсилати гроші. Всіх, що мають підписні листи Комітету, датовані 1937-м роком, Комітет просить в найкоротшому часі повернути до Комітету разом із зібраними датками. Писати належить на таку адресу:

Dmytro Herodot. Strada Delea-Veche. 45, Bucarest IV. R o m a n i a
Рсі українські газети просимо це повідомлення передрукувати.

У к р а ї н с ь к и й П л а с т у Ф р а н ц і ї

звертається до всіх приятелів і прихильників пластового виховання нашої молоді з проханням підсилити своїми датками

П Л А С Т О В У К А С У

яку для потреб Пласту заклали самі пластуни й пластунки, вносячи до неї по 10 франків.

Українські пластуни сподіваються, що українське громадянство підтримає їх намагання закласти матеріальну базу під Український Пласт.

Гроші просять надсилати на адресу: Monsieur S. Nečaj, Conseil Général de l'Union des Associations des Emigrés Ukrainiens en France, 248, rue St-Jacques, Paris 5.

НАКЛАДОМ РЕВІЗІЙНОГО СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВ

Н у Львові появилися і є до набуття такі видання:

	зол.
Ш. Жід. — «Програма кооперативізму».....	2.—
К. Коберський і В. Левицький. — «Ідеологія кооперативізму» (Вибір з кооперативного письменства).....	2.—
Д. Рессель. — «Кооператив і національні завдання».....	1.50
К. Коберський. — «Планове господарство».....	0.50
М. Туган-Барановський. — «Кооператив, її суспільно-економічна природа і мета».....	2.—
О. Луцький. — «Кооперативні проблеми».....	1.—

Адреса для замовлень :

Ревізійний Союз Українських Кооператив

Львів, вул. Технічна, 1. Чековеkonto в П. К. О. ч. 503.929.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

Орган української політичної еміграції в Польщі

Передплата річно: 5.00 золотих, окреме число 50 грош.

Гроші надсилати розрахунковими переказами (блакитними) при них передплатник ніяких коштів пересилки не платить.

При пересилках грошей іншими переказами гроші надсилати на адресу: Варшава, Вільча 45 м. 3, Редакція «За Незалежність», або на біжучий рахунок Головної Управи УЦК в ПКО ч. 9,134 із зазначенням на звороті, що гроші пересилаються «За Незалежність». -

РОЗВОДИ В ДУХОВНОМУ СУДІ ПРОВАДИТЬ

і в справах роздових інформус

ПАВЛО ДЕНИСЕНКО

Warszawa, ul. Wspólna 60 m. 4.

Бувші вихованці Спільної Юнацької школи з нагоди 20-ої річниці її заснування, влаштовують в Парижі, з суботу 26 березня с.р.

КОНЦЕРТ - БАЛЬ

в саях Jean Goujon, 8, rue Jean Goujon,
Rond - Point des Champs - Elysées.

Добірний артистичний програм при участі багатьох українських і французьких артистів. Година Монмартрського кабаре.

Буфет. Джаз. Танці до ранку.

Початок о год. 21.30.

Вступ 15 фр.

Т р и з у б

тижневик політики, культури, громадського життя та мистецтва, заснований р. 1925 Симоном Петлюрою, виходить в 1938 році по-старому з доповненим складом співробітників, новими видатними літературними силами.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА 1938 РІК

У Франції на рік — 80 фр., на півроку — 40 фр., на три місяці — 20 фр.
на один місяць — 10 фр.

	1 рік	½ року	3 місяці	1 міс.	Окр. чис.
ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА	100 к. ч.	50 к. ч.	25 к. ч.	13 к. ч.	3,5 к. ч.
ПОЛЬЩА	22 зол.	11 зол.	5,5 зол.	2 зол.	0,60 зол.
РУМУНІЯ	550 леїв	300 леїв	150 леїв	50 леїв	25 леїв
НІМЕЧЧИНА	13 мар.	6,5 мар.	3,5 мар.	2,5 мар.	0,75 мар.
СПОЛ. ШТАТИ П. А.	3,5 дол.	2 дол.	1,5 дол.	0,75 дол.	0,15 дол.
КАНАДА	3,5 дол.	2 дол.	1,5 дол.	0,75 дол.	0,15 дол.
БЕЛЬГІЯ	25 бельг.	13 бельг.	7 бельг.	2,25 бельг.	0,75 б.
БОЛГАРІЯ	250 лев	150 лев	60 лев	25 лев	6,50 лев
ЮГОСЛАВІЯ	140 дин.	70 дин.	35 дин.	12 дин.	3 дин.

В Парижі набувати в книгарні «Maison du Livre», 9, rue de l'Eperon, Paris 6.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі

Ї читальня при ній (41, rue de la Tour d'Auvergne, P a r i s 9)
відкрита в середу й четвер — 6-9 г., суботу — 4-8 і в неділю — 2-6

При Бібліотеці Музей С. Петлюри

В читальні 90 органів преси — журналів, газет, бюлетенів з різних країн, де живуть українці.

Книжки видаються додому. За читання 5 фр. у місяць (за одну книгу) і 25 фр. безпеки.

Коштом читача висилаються книги тако-ж і на провінцію.

Редакція і адміністрація : 41, rue de La Tour d'Auvergne. Paris 9
Для переказів у Франції : «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагує — Комітет

Адміністратор : Іл. Коєнко

Le Gérant : M-me Perdrizet

Imprimerie L. BERESNIAK. 12, Rue Lagrange. Paris (5).